

PÉCS

1. SOROZAT

Pécs Baranya megye székhelye. A ma 170 ezer lakosú város már évezredekkel ezelőtt, a rézkorban is lakott hely volt; i. e. 1000 táján illírek, majd i. e. 400-tól kelták lakták. A római korban (i. e. I. sz.) e helyen már városi civilizáció alakult ki — ettől az időtől számítható Pécs kétezer éves múltja: Sopianae néven Pannónia római tartomány egyik igazgatási központja volt. E korszakból az ókeresztény kultúra kialakulására utaló festett sírkamrák, mauzóleumok maradtak fenn. A székesegyház alttemploma is római alapokon nyugszik.

409-ben a hunok foglalták el a várost, majd a keleti gótok, gepidák, longobárdok, frankok uralma váltotta egymást. A VI. században avarok, majd szlávok lakták; a IX. századtól, a honfoglalás korától magyar település.

1009-től Pécs püspöki székhely. A tatárjárás után a székesegyház IX. századi épületéhez kapcsolódóan ún. püspökvár épült.

A középkorban Pécs virágzó iparos és kereskedőváros volt. Gazdasági és kulturális jelentőségét az is jellemzi, hogy I. Lajos király 1367-ben itt alapította meg az ország első egyetemét. 1440-ben itt nyílt meg Magyarország első közkönyvtára is. A reneszánsz korában Pécs a humanizmus egyik központja volt. E városban élt Janus Pannonius, a nagy humanista költő.

A török uralom alatt (1543—1686) a törökök számos dzsámit, mecsetet, minaretet, kolostort, fürdőt építettek, melyek közül több még ma is áll. A felszabadító háborúk, ostromok következtében a virágzó város csaknem teljesen elnéptelenedett. Csak lassan indult meg újabb kori fejlődése.

A XIX. század második felében Pécs gazdaságát a bányászat és az ipar lendületes kibontakozása jellemezte; ekkor kezdte meg működését a Zsolnay-féle majolikagyár és az Angster orgonagyár is.

A mai Pécs — történelmi múltjához méltóan — alapvetően fontos szerepet játszik az ország gazdasági és kulturális életében. Pezsgő művészeti életének jeles

képviselői közül nemzetközileg is ismert és elismert például a Pécsi Balett, a Bóbita Bábegyüttes vagy a város szülötte, Victor Vasarely és Breuer Marcell építész művészete.

1. A *Székesegyház* a Dóm téren

A IV. századi Bazilika helyén a XI. században épült a román stílusú háromhajós, síkmennyezetes templom. Többször átépítették; legutóbb a XIX. században Schmidt Frigyes tervei szerint, neoromán stílusban.

2. *Gázi Kaszim pasa dzsámija* a Széchenyi téren (XVI. sz. második fele)

Többször átépítették, minaretjét lebontották. Ma római katolikus templom.

3. A *barbakán* (XV. sz. második fele)

A volt Püspökvár tatárjárás utáni várfalainak egyetlen megmaradt, felvonóhidas bejárati erődítménye.

4. A *Mindszentek temploma*

A hagyomány szerint 1157-ben épült. A XV. században későgótikus stílusban bővítették, tornya barokk. Környékén a törökök elől menekülő rácok délies jellegű házai épültek.

5. A *Zsolnay-kút* a Széchenyi téren

A világhírű Zsolnay gyár eozinmázás, bikafejekkel díszített kútja.

6. A *pálos templom* a Hunyadi utcában

Az olaszos hangulatú, modern templomépület Weichinager Károly tervei alapján 1936-ban épült.

Pécs is the capital of Baranya county. Having a population of 170 thousand people, the town was inhabited as early as the copper age: around 1000 BC by Illyrians and from 400 BC by Celts. Urban civilization could have been already found at this place in the Roman Age (1st cent. BC), so the two-thousand-year-long history of Pécs is reckoned from that time. Under the name of Sopianae, it was one of the administrative centres of Pannonia Roman province. Distempered burial vaults and mausoleums relating to the birth of ancient Christian culture have abided from this era. The undercroft of the cathedral also stands on Roman foundations.

The Huns occupied the town in 409 AD, after them the Eastern Goths, then the Gepids, the Lombards and the Franks ruled over it. In the 6th century first Avars then Slavs lived here; since the Hungarian conquest in the 9th century, it has been a Hungarian settlement.

Pécs has been an episcopal see since 1009. Following the Tatar invasion a so-called episcopal castle was erected as the extension of the cathedral built in the 9th century.

In the Middle Ages Pécs was a flourishing town of trade and commerce. Its economic and cultural importance is also indicated by the fact that in 1367 King Louis I founded the first university of the country here. In 1440 Hungary's first public library was opened in this town. In the Renaissance Age Pécs was one of the centres of humanism. This town gave home to Janus Pannonius, the great humanist poet.

During their rule (1543—1686) the Turks built several jamis, mosks, minarets, monestaries and baths, some of which are still exist. Because of the sieges and wars of liberation, this flourishing town became almost depopulated. Its development in the new epoch started slowly.

In the second half of the 19th century the economy of Pécs was characterized by the rapid progress of mining and industry; the Zsolnay majolica factory and the Angster organ factory started working at this time as well.

Today Pécs — like in its past — plays an essentially important role in the economic and cultural life of the country. From among the prominent representatives of the colourful and vivid artistic life of Pécs, for example the Pécs Ballet Company, the Bóbita Puppet Show Ensemble and the artistic activity of Victor Vasarely and of Marcell Breuer, architect, the sons of the town are internationally known and recognized.

1. *The Cathedral* on the Dóm Square

The three-aisled church with even ceiling was built in Roman style on the site of the 4th century Basilica in the 11th century. It was reconstructed several times; it was last rebuilt in Neoroman style according to the plans of Frigyes Schmidt in the 19th century.

2. *The jami of Ghazi Kasim pasha* on the Széchenyi Square (second half of the 16th century)

It was reconstructed several times, its minaret was demolished. Today it is a Roman Catholic church.

3. *The barbican* (second half of the 15th century)

The only still existing draw bridged entrance fortification of the walls of the past episcopal Castle which were erected after the Tatar invasion.

4. *All Saints Church*

According to the legend it was built in 1157. It was extended in Late Gothic style in the 15th century, its spire is Baroque. In its neighbourhood the Serbs escaping from the Turks built their houses resembling southern architecture.

5. *The Zsolnay-well* on the Széchenyi Square

The eosin glazed well decorated with bull heads was made by the world famous Zsolnay factory.

6. *The Paulite church* on the Hunyadi Street

The modern church having Italian atmosphere was built according to the plans of Károly Weichinager in 1936.

Pécs ist der Verwaltungssitz des Bezirkes Baranya. Schon vor Jahrtausenden war das Gebiet der heute 170 Tausend Einwohner zählenden Stadt besiedelt: um 1000 v. u. Z. lebten in diesem Gebiet Illyrer, später um 400 v. u. Z. Kelten.

In der Römerzeit, 1. Jh. v. u. Z., bildete sich an diesem Ort schon eine städtische Zivilisation heraus und von dieser Zeit an gerechnet, besteht Pécs seit 2000 Jahren. Unter dem Namen Sopianae war es eines der Verwaltungszentren der römischen Provinz Pannonia. Aus dieser Zeitepoche blieben Grabkammern und Mausoleen erhalten, die auf die Herausbildung der urchristlichen Kultur hinweisen. Der Unterbau des Domes stammt ebenfalls noch aus römischer Zeit.

Im Jahre 409 eroberten die Hunnen die Stadt und später lösten sich Ostgoten, Gepiden, Langobarden und Franken in der Herrschaft ab. Im 6. Jh. lebten hier Avaren und dann Slaven. Ab dem 9. Jh., der Zeit der Landnahme durch die Magyaren, ist sie ungarisches Siedlungsgebiet. Seit dem Jahre 1009 ist Pécs Bischofsitz. Nach dem Tatarensturm liess die Kirche an die Gebäude aus dem 9. Jh. die sogenannte Bischofsburg anbauen. Im Mittelalter dann war Pécs eine blühende Gewerbe- und Handelsstadt, deren wirtschaftliche und kulturelle Bedeutung auch dadurch unterstrichen wird, dass König Lajos (Ludwig) I. 1367 hier die erste Uni-

versität des Landes gründete. 1440 wurde hier die erste öffentliche Bibliothek eröffnet.

In der Renaissance war Pécs ein Zentrum des Humanismus. Hier lebte der grosse humanistische Dichter Janus Pannonius.

Während der Türkenherrschaft, 1543—1686, erbauten die Türken zahlreiche Dschami, Moscheen, Minarette, Klöster und Bäder, von denen noch heute mehrere zu betrachten sind.

In Folge der Belagerung während der Befreiungskriege wurde die blühende Stadt fast gänzlich entvölkert. Nur langsam begann die neuzeitliche Entwicklung. In der zweiten Hälfte des 19. Jh. begründete der Bergbau und der sprunghafte Aufschwung der Industrie den Reichtum der Stadt. Es entstanden solche bedeutenden Betriebe wie das Zsolnay Majolikawerk oder das Orgelwerk Angster.

Das heutige Pécs, seiner historischen Vergangenheit ebenbürtig, spielt eine bedeutende Rolle im wirtschaftlichen und kulturellen Leben unseres Landes. Unter den Vertretern des Kunstlebens der sogenannten "Champagner Künste" sind z. B. das Pécser Ballett, das Bóbita Puppenensemble oder die Kunstwerke des in der Stadt geborenen Künstlers Victor Vasarely und des Architekten Marcell Breuer international bekannt und anerkannt.

1. *Der Dom auf dem Dom Platz*

Eine an der Stelle der Basilika aus dem 4. Jh. im 11. Jh. im romanischen Stil erbaute dreischiffige, flachdeckige Kirche. Sie wurde mehrmals umgebaut, zuletzt im 19. Jh. nach Plänen von Frigyes Schmidt im neoromanischen Stil.

2. *Die Dschami das Gasi Kassim Pascha auf dem Széchenyi Platz (2. Hälfte des 15. Jh.)*

Mehrmals umgebaut, sein Minarett wurde zerstört. Heute ist es eine römisch-katholische Kirche.

3. *Barbakán* (2. Hälfte des 15. Jh.)
Von den Mauern der ehemaligen Bischofsburg blieb nach dem Tatarensturm nur eine erhalten, Verstärkung des Eingangs mit der Zugbrücke.
4. *Die Allerheiligen Kirche*
Ersterrichtung 1157. Im 15. Jh. spätgotisch erweitert, ihr Turm ist Barokk. In diese Gegend vor den Türken geflüchtete Raizin erbauten sie im südlichen, heimatlichen Stil.
5. *Der Zsolnay Brunnen* auf dem Széchenyi Platz
Ein mit dem weltberühmten eosingliasiertem Stierkopf des Zsolnay-Werkes verzierter Brunnen.
6. *Die Pauliner Kirche* in der Hunyadi Strasse
Der moderne Kirchenbau mit italienischem Gepräge wurde 1936 nach Plänen von Károly Weichinager erbaut.

Írta és fényképezte: Tillai Ernő
Szerkesztette: Wieser Katalin

© Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1987